

CONCEPTE DE APĂRARE A UNEI BAZE NAVALE ÎN STUDIILE DE SPECIALITATE ALE MARELUI STAT MAJOR ROMÂN ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

Drd. Andrei VOCHIȚU*

Defensive concepts for a naval base as they are conceived on the work papers of the specialists of the Romanian Army Major Staff in the inter-war period

Abstrcat: Few are the records lasted until us speaking of a rare concept of the defensive doctrine for the Romanian Black Sea Shore in the years before the breaking of the World War II. Even if the construction of a naval base was considered to be an exotically concept, the officers of the Romanian Army's Major Staff, drawn schematics and defensive plans that centred around the corroborate defensive of a big military naval camp that could be a naval base situated somewhere on the Romanian shore at the Black Sea. The plans had in consideration the era's defence studies and the learning from the last war regarding complex naval tactics in the perspective of a modern use of forces.

Keywords: naval base, Black Sea, defence, interwar.

Părerăa specialiștilor militari români în deceniul al 4-lea era că necesitatea unei baze navale la litoral era imperativă în vederea unei cât mai eficace defensive dinspre a mare a României. Cu toate că România nu dispunea de o flotă mare, nici măcar una proporțională cu lungimea litoralului său¹, rolul pe care l-ar putea juca un astfel de stabliment în conjuctura strategică nou creată la

---

* Muzeograf, Muzeul Marinei Române.

¹ „Corriere della Sera” într-un număr din octombrie 1931 titra într-un articol asupra Dobrogei referindu-se la marina română: „România care posedă o a șasea parte din întinderea coastelor Mării Negre, nu are încă o flotă. Nu este vorba de una capabilă să facă față celei rusești care este preponderentă după cum am spus, dar nu posedă nici măcar o flotă proporțională cu dezvoltarea ei pe litoral. Mica ei flotă care cuprinde, în mare parte, vase mici, de tip cât se poate de vechi, care sunt privite astăzi cu aceeași curiozitate cuc are ai privi figurinele unei mode trecute, se laudă cu patru nave ușoare, moderne și repezi că ar întrece în putere toate navele asemănătoare ale celorlalte flote din Marea Neagră, cu cea rusească cu tot...

[...] Eficacitatea acestor nave, care dacă ar fi conduse cu îndrăzneală și protejate de o bază ar putea da oarecare neliniște amenințătoarei flote rusești, este destul de redusă din cauza lipsei de pregătire maritimă a oamenilor, datorită motivelor economice, care limitează perioada de construcție și constrînge navele să rămână aproape întotdeauna în inactivitate în portul Constanța. *În afară de aceasta, portul acesta deschis și lipsit de apărare nu este apt pentru a servi drept bază navală* (s.a.)”.

litoral ar fi putu fi hotărâtor. Pentru ca o flotă să poată avea efect cu intervenția ei într-un conflict, ea ar trebui să aibă un punct de sprijin. Acest punct de sprijin îl dă baza navală. Din însăși denumirea ei se deduce că are menirea primordială deservirea unei lote. „De necesitatea existenței unei flote ca să servească de pivot intereselor noastre în Marea Neagră, în ceasuri de grea cumpănă, atârna și necesitatea existenței acestei baze navale, fără de care, flota necesară nu poate exista. Tocmai prin acest sprijin pe care o bază navală trebuie să-l dea flotei întoarsă din călătorii oboșitoare, din lupte chiar norocoase pentru a-și pansa rănilor dobândite, ea constituie un element esențial în apărarea coastei căci pune flota în situația de aporni irășii a luptă pentru apărare”². În studiul citat era considerat că factorul reprezentat de o astfel de bază nu era unul pur pasiv, ce ar fi venit prin ajutorul pe care aceasta l-ar fi putu da flotei. O bază bine plasată putea da un caracter ofensiv unei flote și prin elementele sale de atac (aviație și torpiloare) constituite ca un permanent pericol pentru forțele adverse.

Domnul I.B. Gautreau, corespondent naval la Paris a publicației de marină din perioada interbelică „Naval and Military Record”, publică o corespondență în paginile acestei reviste ocupându-se de situația creată Franței prin lansarea în Germania a noului tip de navă „Deutschland”, făcând și câteva considerații asupra influenței ce o are organizarea apărării coastelor în războaiele navale. El este de părere că pentru a se putea utiliza cu succes o flotă, trebuie să se dea cea mai mare atenție sprijinului ce ea îl poate orimi de la o organizare defensivă a coastelor. „Să nu se uite că toate bătăliile navale mari s-au dat în apropierea coastelor: Hogue, Capedown, Trafalgar, Lissa, Tsushima, Coronel, Falkland, Jutland, etc”. În prezent, cu participarea aviației la luptele navale, organizarea coastelor ia o importanță și mai mare³.

Este evidențiat din punct de vedere tactic cum în primul război mondial, flota germană, inferioară numeric celei engleze și mai ales ca poziție strategică, a reușit totuși organizarea inexpugnabilă a coastelor germane. La adăpostul acestei organizări, flota germană și-a îngăduit să facă raidurile cele mai îndrăznețe în contra comerțului aliaților, a flotei engleze și mai ales contra coastelor Marii Britanii care de sute de ani nu mai suferise astfel de injurii⁴.

Organizarea defensivă a coastelor este cu atât mai necesară cu cât flota adăpostită este mai inferioară, lucru pe care germanii l-au văzut clar din vreme și pe baza acestui principiu și-au aranjat formidabila organizare defensivă. Teoreticianul naval italian, amiralul Giuseppe Fioravanzo, exprima într-un număr al publicației „Revista Marittima” din 1932, acest lucru, spunând că flota superioară poate sta într-o „bază eventuală”, aleasă într-o poziție strategică dacă nici una dintre bazele permanente nu corespund nevoilor strategice (este de

² *Studiu de ansamblu asupra chestiunii unei baze navale*, 1938, Fondul Documentar al Muzeului Marinei Române, f. 29.

³ „Naval and Military Record”, 27 mai 1931.

⁴ *Studiu de ansamblu asupra chestiunii unei baze navale*, 1938, Fondul Doc. al Muzeului Marinei Române, f. 35.

ajuns, adaugă domnia sa, ca flota să fie garantată în contra atacului contratorpiloarelor, al submarinelor și contra atacurilor aeriene) pe când pentru flota inferioară este „necesar ca ea să fie în absolută aiguranță”, păstrându-și posibilitatea ca să poată alege momentul când să acționeze și să găsească refugiu sigur după acțiune⁵.

În ceea ce privește factorul defensiv al litoralului ce ar decurge din amplasarea strategică a unei astfel de construcții militare pe litoral, reieșea că împotriva atacurilor navale, aeriene și de pe uscat a litoralului, mijloacele de apărare se împart în mijloace ofensive și defensive.

Mijloacele ofensive acționând în depărtare sunt constituite din flotă și aviație. Flota are mai ales un rol strețgic, acela de a surprinde pe inamic și a-l ataca în condiții de superioritate. Ea va ataca flota inamică, porturile inamice, comerțul inamic și transporturile militare ale inamicului. Cea mai bună apărare a coastelor și a bazelor o formează forțele de larg, silind pe inamic să se gândească la propira sa apărare.

Flota va mai organiza câmpuri ofensive de mine în largul coastelor inamice, în drumurile sale probabile și în fața porturilor și bazelor sale.

În calea comerțului și drumurilor inamice cum și în fața porturilor sale, se vor transmite și submarinele de crucieră care să atace atât navele de război cât și cele de comerț. Submarinelor li se încredințează de asemeni și misiunea de a face baraje ofensive în apropierea unor puncte unde flota de suprafață nu s-ar putea apropia.

Aviația are rolul să supravegheze forțele inamice și porturile inamice. Va ajuta flota în operațiunile sale ofensive. Va ataca bazele aviației inamice și a flotelor inamice. Va ataca aglomerațiile din porturi. Va ataca transporturile inamice și în special pe cele ce vor lua direcția coastelor aliate. Rolul primordial flotei însă, al aviației ofensive, în apărarea bazelor, este supravegherea flotei inamice și în special a porturilor unde eventual s-ar putea organiza transporturi în vederea unei eventuale debarcări⁶.

Mijloacele defensive erau acelea ce se aflau la dispoziția imediată a bazelor. Ele erau constituite atât din apărarea de uscat cât și din apărarea pe apă care oprește pe inamic în a continua atacul asupra bazelor. După caracterul lor, se puteau împărți în apărare fixă și apărare mobilă.

Apărarea fixă trebuie să facă parte din organizația generală a apărării coastelor și în această privință elocventă este lucrarea locotenent colonelului Ion Gheorghe din „Revista Geniului”, intitulată *Apărarea Coastelor* unde afirmă că „artileria de coastă constituie coloana vertebrală a unui sistem de apărare de

---

⁵ „Revista Marittima”, noiembrie 1932, nr. XII, p. 14.

⁶ *Studiu de ansamblu asupra chestiunii unei baze navale*, 1938, Fondul Doc. al Muzeului Marinei Române, ff. 49-50.

coastă, atât în cadrul unei fortificații permanente cât și în acel al unei apărări mobile”⁷.

Artileria de coastă se va instala în locuri ce nu pot fi văzute de la larg pentru ca flota atacatoare să nu poată trage direct asupra lor. Artileria de coastă trebuie să aibă tunuri de un calibru cu o bătaie mai mare decât cel mai mare calibru de pe navele flotei probabil atacatoare, altfel artileria de coastă riscând să fie scoasă din luptă înainte de a putea intervenii nemaifiind de nici un folos.

Comandorul Ginchetti spune că instalarea bateriilor de coastă trebuie să corespundă criteriilor de a face ca frontul de mare să înainteze cât mai mult posibil și legate între astfel ca nici un sector să nu rămână nebătut.

Atunci când frontul de apărare este întins și dacă mijloacele permit, este mult mai avantajos ca tunurile de mare calibru să fie instalate pe platforme de cale ferată pentru a putea fi deplasate în punctele amenințate. Cum acest lucru nu este totdeauna posibil și bateriile grele sunt de obicei fixe, este util ca ele să fie dotate cu mijloace de conducere a tirului, analoage celor de la nave, având în vedere că vor trage contra unor ținte mobile. Conducerea centralizată se impune și mai ales pentru necesitatea unei concentrări de tir asupra aceleiași ținte; centralele de tir permițând o foarte repede regulare a tirului și o mare precizie. În adoptarea acestor instalații, bateriile au avantajul că spațiul mare disponibil permite adaptarea de telemetre cu mare bază și deci o mai precisă măsurare a distanțelor⁸.

Bateriile plutitoare. Dacă locul și mijloacele permit și dacă se dispune de tunuri de mare calibru de pe nave vechi sau de la nave ce nu mai pot fi utilizate la lupta de larg, aceste tunuri fie că se utilizează chiar pe nave, fie că se instalează pe corpuri plutitoare speciale, pot fi duse în locuri propice, pentru a fi utilizate la nevoie.

Baterii ușoare de calibru mic și mediu, cu trageră repede și razantă se întrebuințează pentru atacul navelor ușoare ce ar încerca să se apropie, fie pentru dragarea barajelor, fie chiar de a intra în port.

Încercarea de înfundare a portului Zeebrugge a dezvoltat modul minunat cum germanii au întărit digurile și cheiurile acestui port cu tunuri și mitraliere.

Bateriile AA – dat fiind dezvoltarea pe care o luase aviația, pericolul reprezentat de această armă prezenta pentru o bază navală impunea necesitatea dotării cu puternice baterii anti-aeriene. Ele ar trebui instalate pe împrejurimile cele mai ridicate, pentru a înetzi apropierea aviației inamice. Pentru prevenirea acestor atacuri, se vor instala posturi îndepărtate de vestire și supraveghere care să anunțe din timp apropierea aviației inamice cum și posturi

⁷ Locotenent-colonel Ion Gheorghe, *Apărarea coastelor*, în „Revista Geniului”, an. XII, 1930, nr. 3-4, Tipografia „Geniul” București, Cotroceni, p. 29

⁸ *Studiu de ansamblu asupra chestiunii unei baze navale*, 1938, Fondul Doc. al Muzeului Marinei Române, f. 51.

apropiate de ascultare pentru avioane ce vin din larg sau pentru cele ce ar scăpa neobservate de supraveghere⁹.

Estacade și stăvilare alcătuite din corpuri plutitoare, ghile și plăși de sârmă se instalează la intrările și trecerile ce fac legătura între bază și mare, pentru a împiedica pătrunderea în bază a navelor ușoare și submarine pe timp de noapte sau ceață.

În zone înaintate și bine precizate se pot instala plăși de sârmă garnisită cu mine la diferite adâncimi, pentru prinderea submarinelor ce ar supraveghea mișcările din bază.

Câmpurile se instalează pentru a interzice apropierea navelor inamice. Prin aceste câmpuri, se lasă deschideri pe unde să treacă navele apărării. Cum aceste deschideri pot fi barate de nave sau submarine inamice, ele vor fi continuu dragate și curățate pentru siguranța navelor proprii.

Un câmp de mine neapărat, este ca și pierdut și de aceea câmpurile de mine trebuiesc făcute sub bătaia tunurilor sau sub controlul tunurilor apărării¹⁰.

Posturile de ascultare. În zonele cu ape ce permit submarinelor să se apropie de coastă, îns cufundare, se instalează posturi de ascultare pentru descoperirea submarinelor inamice. Prin sistemarea mai multor posturi legate între ele, se poate stabili cu oarecare aproximație locul submarinelor, trimețându-se nave pentru a le distruge.

Stațiuni de radiogoniometrie se instalează pentru identificarea pozițiilor flotei inamice sau posturile inamice în mare activitate.

Stațiuni de radio sunt instalate pentru a comunica flotei din larg, ordine și informațiuni sau pentru a avea legătura cu comandamentul central.

Frontul de uscat se organizează în vederea unui atac ce ar veni de pe uscat sau prin o debarcare. Acest front trebuie organizat după toată tehnica războaielor de poziții, dotat cu numeroase arme automate și tunuri ușoare ce pot fi transportate cu înlesnire, în zonele periclitate.

Organizarea frontului de apărare precum și toate necesitățile bazei impun numeroase și lesnicioase căi de comunicație cu interiorul țării. Aceste legături devin și mai importante dacă se ia în considerație apărarea întregii coaste.

„Conducerea unei apărări a coastelor, mobilă și activă trebuie ușurată prin existența unui sistem de căi ferate de coastă, a cărui parte dinainte să fie scoasă din zona de acțiune a artileriei navelor adică la 30-40 km departe de malul mării. Din acest sistem, unele linii pot fi împinse până în apoierea coastei. Masa trupelor apărării va fi dispusă central, înapoia nodurilor de cale ferată sau drumurilor de pe coastă, de unde va putea fi astfel ușor și repede aruncată către punctul sau punctele de debarcare efectivă. În constituirea acestei mase vor intra toate sau cel puțin majoritatea elementelor mobile. La dispoziția acestei

---

⁹ *Ibidem.*

¹⁰ *Ibidem*, f. 52.

rezerve trebuie să se găsească în permanență garnituri de tren sau coloane de transport auto pentru a ușura astfel împingerea rapidă a acestor forțe către punctele unde s-ar recunoaște debarcări efectiv inamice”¹¹.

Legături telefonice vor împânzi toată coasta în tot lungul litoralului, pentru a face legătura între elementele de apărare. Aceste legături, trebuiesc studiate și parte instalate încă din timp de pace fiind de o capitală importanță și de o dificilă funcționare.

Apărarea mobilă este constituită din aviație, navele de suprafață și submarinele defensive puse la dispoziția imediată a bazelor. Față de marea rază de acțiune și puterea mijloacelor cu care erau dotate la vremea respectivă avioanele comparativ cu posibilitățile defensive din epocă, precum și datorită vitezei torpiloarelor și eficacității submarinelor, apărarea mobilă putea constitui un element foarte primejdios pentru o flotă atacatoare.

Aviația are ca obiectiv primordial împiedicarea atacurilor aviației inamice. Va supraveghea o cât mai întinsă zonă de mare pentru a vesti apropierea flotei inamice. Va supraveghea apele în jurul bazei pentru a descoperi submarinele inamice sau barajele puse de inamic. Va acoperi baza cu ceață sau fum pentru a o feri de atacul aviației inamice sau a flotei inamice. Va ataca navele inamice cu bombe sau torpile. Va conduce tirul bateriilor de coastă când flota inamică se va ascunde după perdele de ceață sau fum¹².

Vânătoarele de submarine și torpiloarele prevăzute cu ascultătoare submarine, cercetează apele din jurul bazelor pentru a descoperi submarinele inamice și a le ataca cu bombe submarine sau cu tunul, dacă iese la suprafață. Când flota inamică este în apropierea bazei, pe timp de ceață sau noaptea, torpiloarele atacă navele inamice cu torpila. Toate aceste atacuri se pot da în combinație cu aviația sau cu submarinele.

Submarinele defensive de tonaj mic stau în apropierea coastei și atacă navele inamice care se apropie de ea. Submarinele puitoare de mine pot face baraje pierdute, la o distanță mai mare de coastă, pe unde ar fi eventual drumul navelor inamice.

Navele puitoare de mine instalează baraje de mine pentru a împiedica apropierea navelor de coastă. Ele pot face deasemenea baraje pierdute și completează barajele dragate de inamic.

Dragoarele sunt nave prevăzute cu aparate de dragat mine. Ele țin libere canalele de ieșire din baze, pentru cazul când submarinele sau navele inamice le-ar fi presărat cu mine. Ele precedează totdeauna flota aliată la ieșirea din bază¹³.

¹¹ Locotenent-colonel Ion Gheorghe, *Apărarea coastelor*, în „Revista Geniului”, an. XII, 1930, nr. 3-4, Tipografia „Geniu” București, Cotroceni, p. 31.

¹² *Studiu de ansamblu asupra chestiunii unei baze navale*, 1938, Fondul Documentar al Muzeului Marinei Române, f. 53.

¹³ *Ibidem*.